

Ajuntament
de Barcelona

FOMENT
DE CIUTAT

PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS PLA DE BARRIS

Document de síntesi

Consell Assessor del Pla de Barris

Coordinació

Oriol Nel·lo i Ismael Blanco

Amb el suport de:

Índex de continguts

A. INTRODUCCIÓ	4
B. SINTESI GENERAL	5
1. Els paràmetres bàsics del Pla de Barris	5
2. Aspectes positius a destacar	6
3. Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	9
4. Recomanacions	12
C. Grups de treball	16
1. SALUT	16
Exemples de bones pràctiques.....	16
Aspectes positius a destacar.....	16
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	17
Recomanacions.....	18
2. EDUCACIÓ	20
Exemples de bones pràctiques.....	20
Aspectes positius a destacar.....	20
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	22
Recomanacions	23
3. DRETS SOCIALS, EQUITAT DE GÈNERE I ACCIÓ COMUNITÀRIA	25
Exemples de bones pràctiques.....	25
Aspectes positius a destacar.....	25
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	26
Recomanacions	27
4. HABITATGE	30
Exemples de bones pràctiques.....	30
Aspectes positius a destacar.....	30
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	31
Recomanacions.....	31

5. OCUPACIÓ, IMPULS ECONÒMIC I ECONOMIA SOCIAL	33
Exemples de bones pràctiques.....	33
Aspectes positius a destacar.....	33
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	34
Recomanacions.....	34
6. ESPAI PÚBLIC I ACCESSIBILITAT	36
Exemples de bones pràctiques.....	36
Aspectes positius a destacar.....	36
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	37
Recomanacions.....	38
7. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL I EMERGÈNCIA CLIMÀTICA	40
Exemples de bones pràctiques.....	40
Aspectes positius	40
Aspectes problemàtics i qüestions a millorar	41
Recomanacions.....	42
D. Composició dels grups de treball del consell assessor	44

A. INTRODUCCIÓ

El present document conté la síntesi dels informes sobre el desenvolupament de cada un dels àmbits que integren el Pla de Barris de Barcelona (PdB). Els informes han estat elaborats pel Consell Assessor del Pla i debatuts en sessions de treball amb els equips responsables de l'aplicació del PdB.

El document, que ha estat sotmès a discussió i aprovació del Consell Assessor en la seva sessió plenària del dia 30 de maig de 2004, està integrat pels informes referits a cada un dels set àmbits del Pla, precedits d'unes consideracions i recomanacions de caire general. En concret, els set àmbits són els següents:

- a) Salut
- b) Educació
- c) Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- d) Habitatge
- e) Ocupació, impuls econòmic i economia social
- f) Espai públic i accessibilitat
- g) Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Per a cada un d'aquests àmbits, es tracten en el present document el quatre aspectes següents:

- a) Exemples de bones pràctiques
- b) Aspectes positius a destacar
- c) Aspectes problemàtics i qüestions a millorar
- d) Recomanacions

Per a elaboració dels informes temàtics sobre el desenvolupament del PdB, el Consell Assessor s'ha organitzat en diversos grups de treball, coordinats per un investigador de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la Universitat Autònoma de Barcelona. La relació dels membres del grups de treball figura al final del present document.

Així mateix, els informes complets de cada un dels grups de treball i els resums de les sessions de treball en les que han estat debatuts s'inclouen com annex.

B. SINTESI GENERAL

1. Els paràmetres bàsics del Pla de Barris

Naturalesa

El Pla de Barris de Barcelona és una iniciativa municipal impulsada per l'Ajuntament de Barcelona. Es tracta d'un programa de caràcter territorial, destinada a intervenir de manera específica en els barris de la ciutat on es troben les condicions de major vulnerabilitat social.

Objectius

El PdB ha estat concebut com un instrument per fer front a la desigualtat social i territorial a la ciutat. Des dels seus inicis, ha perseguit actuar en els barris acollits en el Pla amb tres objectius bàsics:

- a) Fer front als dèficits urbanístics, la baixa qualitat de l'habitatge, els problemes d'accessibilitat i les mancances en equipaments.
- b) Millorar les condicions de vida de la població que hi viu, a través de la prestació de serveis diferenciats, així com del foment de l'ocupabilitat i l'activitat econòmica.
- c) Apoderar el veïnat per tal d'organitzar-se per establir objectius i actuacions de millora de la vida col·lectiva al barri, tot impulsant les pràctiques d'innovació social i la co-producció de polítiques.

Marc temporal

El PdB s'inicià l'any 2016 i ha comptat amb una programació quadriennal: 2016-2020 i 2021-2024.

Abast territorial i poblacional

El PdB abasta en l'actualitat 23 barris de la ciutat: 16 des de la primera edició i 7 més incorporats en la segona.

Aquests barris comprenen una població de 385.274 habitants, corresponent al 23,2% de la població del municipi.

Actuacions i àmbits temàtics

El PdB ha realitzat un total de 1.281 actuacions en els barris acollits al programa: 713 en la primera edició i 568 en la segona (fins a final 2023).

L'abast temàtic de les seves actuacions s'ha anat ampliant i en l'actualitat, cobreix el 6 àmbits següents:

- b) Salut i Educació
- c) Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària
- d) Habitatge
- e) Ocupació, impuls econòmic i economia social
- f) Espai públic i accessibilitat
- g) Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica

Recursos

L'Ajuntament de Barcelona ha destinat un total de 300 M€ a les actuacions del PdB, a raó de 150 M€ per a cada una de les seves edicions.

En la primera edició els recursos es distribuïren en 106 M€ d'inversió i 43 M€ de despesa. En la segona, la distribució ha estat de 103 M€ d'inversió i 47 M € de despesa.

Organització

L'execució dels treballs del PdB ha estat realitzada per l'empresa pública Foment de Ciutat. En la primera edició del Pla, ja finalitzada, les Gerències Sectorials de l'Ajuntament van intervenir en el 52,6% de les actuacions i les Gerències de Districte en el 71,2%. Així mateix, el 41,3% de les actuacions van ser co-produïdes, en major o menor mesura, amb els veïns, entitats del tercer sector o entitats privades.

2. Aspectes positius a destacar

1. La voluntat de fer front a les desigualtats a la ciutat a través de polítiques territorials. La consolidació i agreujament de les desigualtats socials és avui una tendència general a moltes metròpolis europees. La desigualtat es plasma en la ciutat a través del fenomen de la segregació residencial, és a dir, de la tendència dels grups socials a separar-se sobre l'espai en funció de la seva capacitat d'escollir lloc de residència. Així, la segregació esdevé no només el reflex, sinó també un factor que contribueix a mantenir i reproduir les desigualtats. El PdB s'han mostrat un instrument eficaç per tal de fer front a les causes i els efectes de la segregació, tot millorant les condicions de vida de la població més vulnerable i equiparant, en termes relatius, les dotacions de les diverses àrees de la ciutat. L'abordatge territorial de desigualtats socials crítiques que tenen una forta expressió espacial -com l'educació, salut, drets socials, habitatge, espai públic, ocupació- no exclou, evidentment, la necessitat d'actuacions de caire més estructural o universal, però hi afegeix els avantatges de la proximitat, la integralitat i l'acció comunitària.

2. La dotació de recursos extraordinaris. El PdB de Barcelona, amb una dotació de 300 M€ per un període de 8 anys, constitueix un esforç financer local al que resulta difícil trobar parangó a Europa. Aquests recursos extraordinaris complementen i reforcen de forma molt significativa l'impacte territorial de polítiques estructurals i tenen un caràcter compensatori sobre les desigualtats socio-territorials a la ciutat. Formen part del que ha acabat esdevenint una estratègia de discriminació positiva dels barris més desafavorits en matèria educativa, de salut, d'habitatge, de serveis socials i d'altres. En el context actual, en el que les desigualtats constitueixen un risc creixent per a la cohesió social, el seu manteniment i ampliació resulta particularment necessari.

3. L'abast territorial i demogràfic. El PdB abasta avui 23 dels 73 barris de Barcelona i gairebé una quarta part de la seva població. La selecció d'aquests barris s'ha realitzat atenent a criteris estadístics objectius, tot prioritzant les àrees de més alta vulnerabilitat, menor renda i majors dèficits urbanístics. Avui dia, el PdB cobreix la pràctica totalitat dels barris més desafavorits de la ciutat. No hi ha cap altra ciutat espanyola que compti amb un programa de característiques i abast territorial similar.

4. La transversalitat de les actuacions. El PdB constitueix un programa comprensiu, holístic, que a diferència del que és habitual, no es concentra únicament en la rehabilitació física dels barris, sinó que posa l'accent en l'actuació en camps diversos. Amb això, el PdB ha portat fins a les darreres conseqüències els aprenentatges derivats de la iniciativa URBAN i de la Llei de Barris catalana. Ha promogut mirades polièdriques dels problemes socials, allunyades de les segmentacions que imposa tradicionalment la pròpia estructura administrativa, i ha explorat vincles entre temes que normalment l'administració segmenta i que han estat tradicionalment apartats de les polítiques urbanes. Alguns exemples destacats d'això són: la incidència en els determinants socials de la salut i de l'educació (les anomenades condicions d'educabilitat); l'adopció de la perspectiva de la infraestructura social en el disseny i la dinamització de l'espai i els equipaments públics; l'adopció de perspectives transversals, que travessen el conjunt de les actuacions del Pla, com la perspectiva de gènere.

5. El protagonisme veïnal. El PdB de Barcelona ha innovat també en la implicació de la ciutadania, tot passant de la consulta al veïnat per a la presa de decisions, a formes cada vegada més complexes i integrals de participació que han arribat fins a la co-producció amb el veïnat de gairebé la meitat de les actuacions del Pla. La promoció de l'organització i l'acció comunitària ha contribuït no només a l'enfortiment de capacitats col·lectives sinó també a millorar les polítiques. D'altra banda, diverses actuacions del Pla de Barris permeten construir i reforçar vincles socials (dins dels barris i en alguns casos tendint ponts entre barris). La densitat i la qualitat d'aquests vincles és crítica des del punt de vista de la salut, l'ocupabilitat, la seguretat ciutadana o les cures, i té, així mateix, relació amb els valors democràtics i la vida comunitària.

6. La capacitat d'innovació i la flexibilitat en l'execució. A través d'un enfocament descentralitzat, participatiu i col·laboratiu, el PdB ha creat un clima clarament favorable a la innovació. Així, el PdB ha esdevingut un laboratori de polítiques públiques, que permet l'experimentació constant amb mirades, iniciatives, i formes de gestió i de

col·laboració. Alguns exemples destacats d'aquest potencial innovador són el Bus a Demanda, l'espai de la Besonense, les Marxes Exploratòries, el programa Extra-Extra, el projecte Concilia o el programa de Finques d'Alta Complexitat. A més, el PdB ha sabut anar-se adaptant a les necessitats dels barris en un context de transformacions accelerades, tot incorporant, descartant i replantejant actuacions al llarg del seu desenvolupament.

7. La incorporació de la perspectiva de gènere. El PdB ha incorporat la visió de gènere en el conjunt de les seves actuacions, tot trencant amb el tractament sectorial d'aquest tema. En prop d'una quarta part de les seves actuacions s'ha dut a terme un treball específic en matèria de gènere. D'altra banda, les accions específiques destinades a millorar les condicions de vida de les dones han estat presents en tots els àmbits del Pla, com són: les intervencions urbanístiques (disseny d'espai públic amb perspectiva de gènere, marxes exploratòries per detectar punts conflictius i possibilitats de millora); el foment de l'activitat econòmica (itineraris laborals, inserció laboral, promoció de la capacitat emprenedora); els drets socials (salut comunitària, mesures davant la feminització de la pobresa, espais refugi contra la violència masclista, conciliació i cures) i l'educació (tast d'oficis, carnets professionals de conduir).

8. La voluntat d'inclusivitat. El PdB ha treballat per incorporar la perspectiva intercultural, a través dels processos de participació i del treball específic amb persones immigrades estrangeres, amb el poble gitano, i amb persones de diverses conviccions religioses i identitats culturals. D'altra banda, algunes de les iniciatives empreses s'han mostrat altament efectives a l'hora d'arribar a arribar a col·lectius vulnerables, que solen quedar exclosos de polítiques estructurals, reforçant la seva ocupabilitat i les seves capacitats per accedir i treure profit d'ajudes socials. Dos exemples destacats d'això són el projecte Concilia i Xarxse.

9. El canvi en la governança i les pràctiques administratives. El PdB ha innovat també de manera decidida en àmbit de la governança, amb una combinació interessant de acció administrativa, gestió empresarial i intervenció veïnal. Per això, ha creat cinc instàncies de governança: el Comitè de Pilotatge, les Taules de Seguiment Tècnic de Districte, els Grups Impulsors, l'Oficina de Barris i el Consell Assessor. D'aquesta manera, ha aconseguit fer front als quatre reptes que la gestió de tot projecte de rehabilitació urbana comporta:

- a) L'impuls de la transversalitat de les actuacions en estructures administratives caracteritzades tradicionalment per la seva sectorialitat.
- b) La coordinació entre els serveis centrals i les administracions territorials (en aquest cas, els districtes).
- c) La implicació del veïnat no només en la diagnosi i l'establiment dels objectius de les actuacions, sinó també en la seva gestió
- d) L'eficiència i la unitat de propòsit en les actuacions.

A més, el PdB s'ha dotat d'un equip altament professional de gestió i de responsables dels projectes de barris, que constitueixen una figura innovadora de notable potencial. Pot afirmar-se, doncs, que el disseny i la pràctica del PdB conté una llavor de transformació administrativa que supera l'àmbit estricte del Pla.

10. El compromís d'avaluació i transparència, i la voluntat de capitalitzar les experiències. Finalment, el PdB ha tingut des del seu inici una assenyalada voluntat d'avaluar la seva pràctica i els seu impacte. Per això, s'ha dotat d'un Consell Assessor que ha anat emetent informes periòdics amb constatacions i recomanacions sobre el desenvolupament del Pla. Així mateix, ha encomanat a instàncies externes -com Ivàlua i l'Institut Metròpoli- l'avaluació del seu impacte. D'altra banda, el PdB ha volgut capitalitzar coneixement i experiències, des dels diagnòstics centrats en l'expressió local de diferents problemàtiques socials, fins a les que es deriven de l'aplicació de les polítiques.

3. Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. La dificultat per donar resposta a problemes estructurals. Moltes de les causes de la desigualtat social tenen relació amb qüestions estructurals que superen amb escreix l'àmbit dels barris, com ara el mercat laboral, el règim de propietat, la discriminació de gènere o la racialització. Com succeeix sovint amb aquest tipus de polítiques basades en un enfocament territorial (*area-based-iniciatives*), esforços com el del PdB poden incidir només sobre l'expressió i una part de les causes de la problemàtica social. Resultaria injust afirmar que el PdB és una política que tracta només de pal·liar els símptomes de la desigualtat (una *end-of-the-pipe policy*, com se n'ha dit sovint), però, per no generar falses expectatives, s'ha de tenir en compte que la seva acció es desenvolupa sovint a contra-corrent de factors estructurals i que el seu impacte és necessàriament limitat.

2. La manca de l'abast territorial adequat. Les dinàmiques de segregació residencial s'expressen avui no només a l'interior de la ciutat, sinó sobretot a escala metropolitana, tot especialitzant socialment municipis i eixos metropolitans sencers. És aquí on es donen actualment les més grans desigualtats territorials i, també, les majors iniquitats en la distribució dels recursos amb els que els governs locals compten a l'hora de fer-hi front. Com s'ha indicat, el PdB abasta avui la pràctica totalitat del barris més vulnerables de Barcelona. Tanmateix, això contrasta amb la manca dels instruments eficaços i els recursos necessaris per emprendre polítiques similars en d'altres municipis de l'àrea i la regió metropolitana. Aquesta mancança, que no és atribuïble a l'Ajuntament de Barcelona, constitueix una de les principals limitacions de les polítiques de rehabilitació urbana a Catalunya.

3. La fragmentació i la dispersió d'iniciatives. Els informes dels grups de treball han posat en evidència l'existència de més de 1.200 actuacions desenvolupades en 23 barris al llarg d'aquests 8 anys. Es tracta, sovint, de micro-iniciatives específiques de cada barri, en molts casos poc connectades entre sí. S'ha dibuixat així un escenari d'actuació extremadament ric i complex, propici sens dubte per a l'experimentació, però que alhora genera problemes des del punt de vista de la coordinació, la comprensió i la visibilitat pública del Pla.

4. La falta de coordinació amb projectes estratègics de ciutat. Les actuacions del PdB han tingut un caràcter molt local i sovint han estat poc connectades amb polítiques o estratègies de ciutat. Viceversa, estratègies concebudes per al conjunt de la ciutat no han tingut en compte l'especificitat dels barris més vulnerables i les polítiques que hi desenvolupa l'Ajuntament a través del PdB. La manca de coordinació no s'ha produït sempre (l'àmbit d'Educació constitueix una excepció destacada), però s'ha fet especialment palesa en l'àmbit d'Espai Públic (en temes com la pacificació del tràfic) o en l'escassa cooperació amb operadors clau com, per exemple, l'Agència de Salut Pública de Barcelona o el Consorci del parc natural de Collserola.

5. Les limitacions de la co-producció de les polítiques. El PdB ha fet una aportada decidida i innovadora per co-produir actuacions amb entitats veïnals, com a mitjà per a fomentar la vida comunitària i associativa dels barris. Tanmateix, el seu desenvolupament ha evidenciat les limitacions en l'aplicació d'aquests principis. Aquestes s'han derivat en primer lloc de les dificultats de l'administració i els procediments administratius per adaptar-se a aquestes formes de treballar. Però els problemes han sorgit també de la manca d'una xarxa d'organització veïnal prou robusta com per sustentar de manera estable aquest tipus de pràctiques. Aquest fet ha estat particularment cert en els barris més vulnerables. Per això, en el futur, el PdB no només haurà de fomentar la participació i la co-producció de les polítiques amb el veïnat, sinó que haurà d'adoptar com a objectiu l'impuls de l'organització comunitària autònoma i les capacitats d'innovació social.

6. La indefinició d'objectius i inexistència (o formulació massa genèrica) de teories del canvi. En diversos àmbits -com ocupació, salut i drets socials- es detecten actuacions amb objectius difusos i poc fonamentats en teories de canvi articulades. Així mateix, en diversos casos s'ha posat de relleu la manca d'evidència empírica sobre els seus resultats. El caràcter innovador i en certa mesura experimental del PdB fa, en part, inevitable aquests problemes, però el recorregut ja acumulat ha de permetre evitar en el futur la reproducció d'actuacions més guiades per la intuïció que no pas per raonaments fonamentats i per evidències empíriques sobre els efectes que se n'esperen.

7. El desenvolupament desigual dels diversos àmbits, les deficiències en la seva delimitació i jerarquització. Els àmbits que integren el PdB han tingut una intensitat de desenvolupament desigual. En particular, destaca, en les circumstàncies actuals, el baix volum de recursos i d'actuacions desplegat en l'àmbit de sostenibilitat ambiental i emergència climàtica. D'altra banda, alguns àmbits com el de drets socials, equitat de gènere i acció comunitària són molt amplis. D'altres àmbits engloben, potser, temes

massa diversos, com educació i salut. Finalment, la definició dels subàmbits dona la impressió d'haver estat construïda de manera incremental, més que no pas d'una forma sistemàtica i fonamentada, per exemple, en teories del canvi.

8. La discontinuïtat dels projectes i les incertes perspectives de futur. La major part de les iniciatives del PdB necessiten d'un temps perllongat per a la seva consolidació. Això és especialment cert en els programes socials, educatius, de salut i els destinats a facilitar l'acció comunitària futura. El PdB ha pogut garantir en aquests anys la continuïtat de la gran majoria dels projectes desplegats, però tant en els barris concernits com entre els actors implicats ha planat sovint la temença sobre la seva manca de continuïtat en el futur. En part, això pot derivar-se del fet d'haver presentat, en ocasions, el PdB com un programa de xoc, de caràcter excepcional, i no com un esforç permanent destinat a perdurar per un llarg temps. Aquesta incertesa destaca sobretot en aquells projectes percebuts com a exitosos, respecte els quals s'expressa el temor que la seva interrupció podria representar un retrocés en la cobertura de les necessitats socials. Així mateix, es tem que el seu transferiment als Districtes o d'altres instàncies podria desvirtuar els projectes, reduir els recursos i rebaixar els perfils professionals dels seus gestors.

9. Mancances en l'avaluació del Pla i dels seus projectes. El PdB ha realitzat un esforç notable d'avaluació tant pel que fa de les seves formes d'organització i execució, com del seu impacte. Pel que fa a les primeres, se n'ha pogut fer un seguiment prou acurat. No ha ocorregut el mateix, en canvi, en l'avaluació del seu impacte. Es tracta, en part, d'un problema de difícil resolució, ja que l'evolució de les condicions de vida en els barris depèn d'un alt nombre de factors i no només de les polítiques que s'hi apliquen. Tanmateix, en diversos àmbits es destaca la manca de dades i d'informacions precises que permeti realitzar el seguiment de les polítiques. Així mateix, en algunes actuacions es troba a faltar la manca de criteris avaluatius clars des de l'inici, basats en hipòtesis del canvi que es puguin contrastar. S'ha assenyalat també de manera reiterada la conveniència d'estimar els efectes multiplicadors de la inversió i la despesa del PdB.

10. Deficiències en el sistema de governança i manca de diversitat en el perfil dels gestors. Finalment, en alguns aspectes el PdB ha patit problemes de governança. Ja s'ha assenyalat la manca de coordinació o absència d'alguns actors clau com el Consorci del PN de Collserola, l'ASPB o el teixit empresarial dels barris, així com les indefinicions i tensions competencials en alguns projectes. Així mateix, en la segona edició, el Comitè de Pilotatge del PdB en el sí de l'Ajuntament ha deixat pràcticament de reunir-se, amb el risc que això suposa per la implicació de totes les instàncies municipals. S'han assenyalat també, problemes associats a l'externalització de la gestió de projectes, que en ocasions ha donat lloc a la contractació d'equips poc arrelats en el territori, a la discontinuïtat en els equips i a les dificultats per exercir el control sobre la seva tasca. A això s'afegeix que el perfil dels professionals (no només de les entitats adjudicatàries, sinó també de la pròpia administració) sovint és molt diferent de les poblacions amb què es treballa.

4. Recomanacions

1. Mantenir el PdB i els recursos extraordinaris que s'hi dediquen. El PdB és avui una eina imprescindible per a fer front a les desigualtats socials i territorials a la ciutat de Barcelona. En el context actual, quan les dinàmiques demogràfiques i la situació del mercat immobiliari agreugen la segregació i els seus efectes, l'existència d'un programa destinat a aportar recursos extraordinaris a les àrees on es concentren i reproduïxen les situacions de major vulnerabilitat social resulta particularment oportuna i necessària. D'altra banda, l'existència del PdB ha permès endegar un conjunt de projectes socials i dinàmiques comunitàries que la seva desaparició posaria en perill. Per aquest conjunt de raons, resulta del tot convenient mantenir el PdB i establir-lo com una política destinada a perdurar en el temps. Per això cal ampliar, si és possible, els recursos que s'hi destinen, consolidar els equips gestors i promoure el consens polític i social entorn a aquest projecte de ciutat.

2. Consolidar i ampliar la transversalitat de les actuacions. L'experiència indica que, per tal de ser efectives, les iniciatives de rehabilitació urbana no poden cenyir-se a un sol àmbit d'actuació -com l'espai públic, la mobilitat, l'habitatge o la protecció social- sinó que han de abastar tots els aspectes que incideixen en la vida dels barris. Per tal d'assegurar l'efectivitat del PdB és convenient mantenir aquest esforç de transversalitat, ampliant-lo fins i tot a d'altres camps. En particular, cal incloure-hi les polítiques destinades a fer front als reptes que l'emergència climàtica i la transició energètica plantegen a la ciutat, que fins ara hi han tingut una presència limitada. De manera més general, la identificació de projectes estratègics, de caràcter transversal, que permetin adreçar simultàniament diferents eixos de desigualtat, pot contribuir significativament a al propòsit de la integralitat del PdB, com comentarem més endavant.

3. Adaptar-se als canvis en el metabolisme demogràfic. El PdB ha estat concebut com un instrument per a millorar les condicions de vida de les persones a través de la transformació del seu entorn. Tanmateix, avui els barris més vulnerables es veuen particularment afectats pels canvis en el metabolisme demogràfic: per un costat, la creixent mobilitat residencial de la població tendeix a trencar la relació estable entre els residents i els barris; per l'altre, els canvis en l'estructura d'edats plantegen noves demandes a les polítiques socials i urbanes. Per adaptar-se a aquests canvis, el PdB ha de: preveure mecanismes d'acollida de la població que arriba de nou als barris; ajustar les seves actuacions als canvis en l'estructura d'edats i en la composició de les llars; tenir en compte les alteracions que la rotació de població suposa en les dinàmiques comunitàries; i adaptar el perfil dels equips gestors a la realitat demogràfica dels barris.

4. Consolidar l'àmbit d'intervenció a l'interior de la ciutat, i ampliar-lo a escala metropolitana i catalana. El PdB abasta avui la pràctica totalitat del barri més vulnerables de la ciutat. Llevat de casos puntuals molt específics, la ampliació del seu àmbit a l'interior de la ciutat portaria a la desnaturalització del programa i el privaria d'aquell que ha estat el seu tret principal: la discriminació positiva dels barris més

desafavorits a través de la dotació de recursos extraordinaris. En canvi, la seva ampliació a escala metropolitana i catalana seria del tot convenient, atès que, com s'ha indicat, és en aquesta escala on es donen avui les desigualtats territorials i les disparitats de recursos locals més acusades. L'aprovació i eventual desenvolupament de la nova Llei de Barris de la Generalitat de Catalunya pot obrir oportunitats en aquest camp. L'Ajuntament de Barcelona, que ha esmerçat un volum molt notable de recursos propis en aquest àmbit, té tota la legitimitat per demanar d'acollir-se als beneficis d'aquesta llei i pot contribuir de manera destacada, amb la seva experiència, a la ampliació de les polítiques de rehabilitació al conjunt de l'àmbit metropolità i de Catalunya.

5. Governar les transformacions i evitar els efectes no desitjats. Les intervencions de rehabilitació tenen efectes sobre els preus de l'habitatge. Aquests poden ser positius, quan redunden en un increment del patrimoni de les famílies, però també podrien incrementar les dificultats en l'accés a l'habitatge i fomentar el desplaçament de la població. Per això, les actuacions del PdB han d'anar acompanyades d'una enèrgica política en matèria d'habitatge, destinada a incidir en el mercat i evitar efectes no desitjats, a través de l'aplicació d'instruments com el tempteig i retracte, la regulació dels lloguers, la contenció dels usos turístics del parc construït, la promoció d'habitatge de protecció oficial i el foment del cooperativisme.

6. Formular els projectes del nou quadrienni, tot identificant-ne de manera precisa i sintètica els objectius. El mecanisme de programació basat en quadriennis s'ha mostrat efectiu. Per això, es proposa de mantenir-lo, tot elaborant, de manera participada, els nous projectes per a cada barri, en períodes de quatre anys (2025-2028, 2029-2032 i successius). En l'elaboració d'aquests projectes, cal millorar la definició dels objectius de les actuacions, tant des d'un punt de vista general, com específicament per als diferents àmbits i actuacions. En aquest sentit, es recomana que la definició i el disseny de les intervencions estigui fonamentada en hipòtesis o teories del canvi que el desplegament del Pla permeti contrastar. D'aquesta manera, es disposarà d'elements de judici consistents a l'hora de perseverar en les actuacions, replantejar-les o descartar-les.

7. Precisar la delimitació i la jerarquització d'àmbits i subàmbits. Per a la planificació de les actuacions futures, resulta necessari repensar l'estructura d'àmbits i subàmbits del PdB, tot explicitant les interseccions i les necessitats de coordinació que se'n deriven. Pel que fa a les prioritats, caldria reforçar àmbits crítics com l'educació, l'habitatge (elements comuns i interiors) i les infraestructures socials (espais i equipaments que actuen com a plataforma de territorialització de drets i de construcció de vincles). Alhora, és convenient reforçar àmbits que avui compten encara amb poc pes, com la sostenibilitat. Així mateix, cal afermar la perspectiva de gènere i la interculturalitat com a eixos transversals d'actuació.

8. Aposta per projectes estratègics i millorar la visibilitat del PdB. Sense deixar de concebre el Pla com a espai d'experimentació, cal identificar projectes que han funcionat, reforçar-los, replicar-los i connectar-los amb polítiques de ciutat. En aquest sentit, es recomana posar l'accent en projectes estratègics que funcionen com a

veritables palanques de canvi. És a dir, aquells que, com les Finques d'Alta Complexitat, Concilia o els projectes singulars als instituts-escola, permeten abastar simultàniament diferents eixos de desigualtat, constitueixen espais de treball transversal, generen vincles socials i promouen l'acció col·lectiva. Aquests projectes haurien de constituir les *flagship policies*, reiteradament reclamades pel Consell Assessor, que, sense renunciar a la seva diversitat, tindrien la virtut afegida de millorar la visibilitat i la comunicació del PdB.

9. Revisar l'estructura de governança del PdB. Per a les noves etapes del PdB es recomana:

- a) Mantenir l'estructura de gestió basada en l'Oficina de barris i els caps de projecte que tants bons resultats ha donat.
- b) Perseverar en la implicació del veïnat a través dels Grups Impulsors i la co-producció de tantes actuacions com sigui possible.
- c) Recuperar les estructures de gestió transversal a l'interior de l'Ajuntament (Comitè de Pilotatge)
- d) Fomentar la cooperació multinivell a través de l'ampliació a escala metropolitana i catalana.
- e) Assegurar la col·laboració d'actors crítics com l'ASPB o el Consorci del PN Collserola, tot promovent espais específics de coordinació per àmbits temàtics d'actuació (seguint l'exemple del que ha succeït a educació amb el Consorci d'Educació i ICUB)

Així mateix, es considera convenient la incorporació de criteris de contractació pública responsable, que tinguin en compte factors com el coneixement del territori, la diversitat d'origen dels perfils dels professionals, l'estratègia lingüística del Pla, la continuïtat en els equips professionals i els mecanismes de control de les entitats adjudicatàries.

10. Definir i desplegar l'estratègia d'avaluació. Finalment, el PdB ha de perseverar amb el seu compromís d'avaluació i transparència. Pel que fa a l'anàlisi dels aspectes instrumentals de la política, l'existència d'una instància de seguiment, com el Consell Assessor, que emet informes regulars sobre la marxa del Pla i contribueix a orientar-lo, s'ha mostrat efectiva, tot i que poden ser necessaris alguns canvis que una avaluació qualitativa del propi Consell hauria de permetre identificar. Pel que fa a l'avaluació de l'impacte de la política, cal millorar les eines d'anàlisi i mesura, prenent exemple de les avaluacions realitzades per l'ASPB sobre l'impacte en matèria de salut, o les tasques que està desenvolupant l'Institut Metròpoli sobre la vulnerabilitat i les dotacions dels barris. Per això, caldrà precisar els marcs avaluatius des de l'inici, fonamentar-los en hipòtesis o teories del canvi; identificar les fonts d'informació i les dades crítiques per fer el seguiment; combinar les diferents perspectives de l'avaluació (de disseny, de

implementació, d'impacte...); i preveure l'ús tant de dades quantitatives com qualitatives, fruit de la deliberació i l'aprenentatge conjunt entre actors.

C. Grups de treball

1. SALUT

Exemples de bones pràctiques

1. Pla d'acció en Salut Comunitària (Raval)
2. Nous perfils professionals a les escoles (psicosocials)
3. Suport emocional a través del bricolatge domèstic (Roquetes)
4. Projecte Pilot per combatre la Obesitat Infantil (Prosperitat i Carmel)
5. Campanya sensibilització sobre el consum d'alcohol (Trinitat Nova)

(Nota: pel detall sobre aquests exemple remeteu-vos a l'informe integral disponible a l'Annex)

Aspectes positius a destacar

1. El PdB incideix en la reducció de les desigualtats socials que estan darrere les desigualtats en matèria de salut. L'aposta del PdB per impulsar un projecte ambiciós d'equitat social a nivell de ciutat, és sens dubte un element valuós per a la reducció de les desigualtats en matèria salut. Tots els àmbits del Pla de Barris són rellevants per la salut de la població ja que incideixen en els determinants socials de la salut, és a dir, tots aquells factors no-mèdics que influeixen en l'estat de salut de la població
2. La consideració de la Salut Pública com un àmbit específic que ha de ser tingut en compte en els processos de rehabilitació urbana. La inclusió específica del tema de la salut pública entre els àmbits del PdB és un element a valorar en positiu, ja que denota la voluntat d'abordar la salut a partir d'una aproximació holística i no estrictament clínica o mèdica.
3. El tractament transversal de les desigualtats que ofereix el PdB, permet un abordatge més holístic de la salut, incidint en nombrosos determinants socials de la salut. Aquesta estratègia, que inclou intervencions en àmbits com l'educació, l'ocupació, l'habitatge, la sostenibilitat i la salut comunitària és adequada per aconseguir millors resultats de salut i reduir-ne les desigualtats.
4. Potencial per la generació de coneixement científic que contribueixi a millorar els processos de disseny de polítiques públiques. L'experimentació i innovació derivades del PdB permeten assajar intervencions innovadores i profitoses per la millora de les polítiques en el camp de la salut pública.

5. El pes atorgat a la participació ciutadana en el disseny, implementació i avaluació de les intervencions. A través de mecanismes inclusius i consultes freqüents, el PdB assegura que les veus diverses i les necessitats de la població local siguin tingudes en compte, tot fomentant una autèntica col·laboració entre l'Ajuntament i la comunitat. Aquesta aproximació resulta particularment important en el camp de la salut pública.

6. La consideració de les dimensions polítiques i socials de la salut mental. En l'àmbit específic de la salut mental, el PdB incorpora perspectives despatologitzadores a partir d'una aproximació integral que reconeix les dimensions polítiques i socials del patiment. Aquesta orientació contribueix a la desmedicalització dels problemes de salut mental i el disseny d'estratègies que aborden les qüestions socials, econòmiques i culturals que poden contribuir al benestar psicològic. Aquest enfocament polític i social no només redueix l'estigma, sinó que també promou la inclusió i la solidaritat com a fonaments per un abordatge adequat de la salut mental des d'una perspectiva comunitària.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. S'han detectat limitacions en la coordinació estratègica en matèria de salut que generen problemes de coherència, rigor i aprofitament dels recursos existents en el disseny i implementació de les intervencions. En particular, s'estima necessari:

a) Reforçar les diagnosis per establir les prioritats de salut (incidència, prevalença, gravetat, etc.)

b) Millorar la vinculació de les accions amb els plans o projectes més amplis impulsats per altres departaments i institucions (per exemple, Barcelona Salut als Barris o el Pla d'Acció sobre Drogues i Addiccions de Barcelona)

c) Millorar la claredat en la definició dels objectius de les accions i el disseny de teories del canvi rigoroses.

2. La manca d'un àmbit específic del PdB dedicat a la Salut Pública. La integració dins de l'àmbit d' "Educació i Salut Pública" és poc intuïtiva i dificulta l'anàlisi factual de les intervencions específicament en matèria de salut.

3. Les mancances de fonamentació de la innovació. La consideració de la innovació com un dels trets distintius i positius del PdB pot generar problemes d'eficiència si no parteix d'una fonamentació teòrica o empírica prou sòlida. Alhora, si no serveix per generar evidència que permeti una millora significativa i constant de les polítiques públiques, l'experimentació del PdB pot resultar en una oportunitat perduda

4. Les limitacions en els processos d'avaluació. Les mancances en l'avaluació de les intervencions del PdB minven la capacitat de mesurar l'efectivitat de les intervencions específiques. Aquesta manca d'evidència sistemàtica compromet la natura del PdB com

a laboratori de polítiques, ja que la falta de dades efectives dificulta la identificació de quines estratègies són exitoses i quines necessiten ajustos.

5. La limitada coordinació entre els actors. Els processos participatius del PdB poden beneficiar-se en major mesura de la coordinació amb actors que tenen una visió àmplia i precisa de la realitat al territori, com ara experts locals, institucions acadèmiques i altres organitzacions. Convé combinar les observacions individuals amb una perspectiva més global i basada en evidència. Això permetria generar una sinergia entre l'experiència ciutadana i l'expertesa tècnica, fent que els processos participatius siguin més robustos, inclusius i capaços de generar resultats significatius i sostenibles.

Recomanacions

1. Promoure la perspectiva de “salut en totes les polítiques” en el conjunt d'àmbits del PdB com una estratègia fonamental per la millora de la transversalitat i l'eficàcia en matèria de salut. Cal continuar insistint en la necessitat d'incloure una perspectiva de salut a totes les polítiques públiques per aconseguir una major efectivitat en la millora de la salut de la població, tal com assenyala l'OMS. Aquest enfocament és un aspecte fonamental del PdB que cal conservar i potenciar.

2. Millorar la coordinació amb el programa Barcelona Salut als Barris. Cal perseverar en la millora de la coordinació estratègica de les actuacions del PdB en matèria de salut i el programa Barcelona Salut als Barris (ASPB), per tal d'aprofitar els recursos existents per maximitzar l'eficiència i eficàcia de les intervencions.

3. Establir un àmbit específic per a la salut dins el PdB. La salut pública té suficient entitat com per constituir un àmbit específic d'actuació del PdB_i se'n poden ampliar molt significativament els subàmbits. Això no només posarà de relleu la importància de la salut en el conjunt del PdB, sinó que facilitaria el desglossament de les dades de l'àmbit.

4. Incloure nous subàmbits d'actuació (no exhaustiu):. Per a una millor classificació de les intervencions en matèria de salut comunitària la nova classificació de subàmbits podria incloure aspectes com els següents:

a) Prevenció de malalties (campanyes de vacunació, programes de detecció precoç de malalties, etc.);

b) Accés als serveis de salut (millora d'infraestructures de salut, serveis de transport orientats a l'accés als serveis de salut, campanyes per promoure la participació a programes de salut, etc.);

c) Educació en salut (formacions i capacitacions, creació de materials informatius, etc.);

- d) Seguretat alimentària (programes de distribució d'aliments, horts comunitaris i programes d'horticultura sostenible, tallers sobre la preparació d'aliments, etc.);
- e) Prevenció d'addiccions (programes de serveis de tractament i rehabilitació, etc.).

5. Millorar els processos d'avaluació d'impacte de les accions. Cal disposar d'una millor avaluació de l'impacte del PdB en matèria de salut, especialment quan es tracta d'intervencions experimentals i/o innovadores en les quals l'efectivitat no ha estat demostrada. Així mateix, quan la intervenció ha demostrat la seva efectivitat, cal realitzar l'avaluació de procés, per conèixer la cobertura i la qualitat amb que s'ha impartit, mesurar-ne l'efectivitat i la satisfacció dels destinataris i professionals implicats. En aquest sentit, es recomana sistematitzar avaluació d'impacte en salut del conjunt del PdB, prenent com a referència l'avaluació de la primera edició del Pla, realitzada per l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

2. EDUCACIÓ

Exemples de bones pràctiques

1. Caixa d'eines i EducArts
2. Projecte Singular de l'Institut-Escola El Til·ler
3. Obertura de les sales d'actes al barri
4. Activitats extraescolars: Extra! Extra!
5. Menja Llibres
6. Juguem Junts
7. Programa Caliu (llengües d'acollida)
8. Prometeus

Aspectes positius a destacar

1. El PdB ha integrat les polítiques educatives en les polítiques urbanes destinades a combatre les desigualtats socials i ha dedicat gairebé una quarta part dels seus recursos a aquest camp. Es tracta d'un esforç pioner per al qual resulta difícil trobar antecedents i parangons en d'altres ciutats europees.

2. Els projectes educatius de PdB responen a una anàlisi de necessitats i una teoria del canvi clara. Aquesta anàlisi, realitzada a través de diversos instruments, esdevé el punt de partida per a la construcció de la teoria del canvi on s'explicita la definició del problema a resoldre, les hipòtesis causals del problema i els objectius dels diferents programes. Es detallen també els recursos i les activitats que integren les diferents intervencions, cosa que en facilita la gestió i l'avaluació.

3. El PdB dona respostes no estrictament educatives a problemes educatius. És imperatiu reconèixer la profunda interrelació entre la política educativa i la política social per abordar els problemes que afecten la infància. El PdB integra aquestes dues àrees en la major part dels seus programes educatius, oferint un enfocament holístic que no només busca proporcionar educació de qualitat, sinó també abordar les necessitats socials i emocionals dels infants i joves dels barris més vulnerables.

4. El PdB ha apostat per la creació d'equips educatius que sobrepassen els tradicionals equips docents i reforcen la funció social amb figures com els treballadors socials, els educadors socials o els educadors emocionals. També s'ha impulsat la participació de

professionals d'altres àmbits, com els serveis socials o el sanitari, per tal que els centres educatius d'alta complexitat puguin oferir una atenció global als infants i adolescents a les seves famílies, facilitant el treball conjunt i la mirada compartida entre professionals de l'àmbit educatiu, social i de la salut.

5. El PdB ha treballat per a la millora de les condicions d'educabilitat dels infants i joves. Les condicions d'educabilitat fan referència al conjunt d'elements ambientals, socials i personals que influeixen en la capacitat dels infants i joves per a l'aprenentatge i el desenvolupament educatiu. Els programes desenvolupats pel PdB inclouen l'oferta d'activitats extraescolars, les intervencions de mentoria, l'accés a beques de diferents tipus, els espais de criança, l'impuls de dinàmiques comunitàries de millora dels entorns, programes de suport familiar, accés a serveis de salut mental o la dignificació dels espais educatius. Així el PdB ha esdevingut instrument clau per a la creació d'entorns segurs i enriquidors que fomenten un desenvolupament educatiu òptim.

6. Al mateix temps que millora perspectives educatives dels infants i joves, el PdB vol contribuir a la reducció dels costos socials i econòmics associats amb problemes a l'abandonament escolar i d'altres problemes educatius. Així, a través d'un suport efectiu i holístic als infants i joves i les seves famílies, s'ha intentat assegurar un futur més prometedor per a la societat en el seu conjunt, a través de:

- a) Augmentar les oportunitats econòmiques i laborals dels individus a través de l'educació de qualitat.
- b) Proveir accés a l'educació de qualitat de grups tradicionalment marginats o desfavorits, com ara les minories ètniques i col·lectius d'origen migrant, els infants amb discapacitats o els joves en situació de pobresa
- c) Articular un conjunt de programes que combinen objectius adreçats a la millora de les trajectòries educatives d'infants i joves amb les oportunitats educatives dels seus pares i mares, tot incrementant les seves oportunitats socials i laborals.

7. El PdB ha suposat un increment notable dels recursos a l'abast del sistema educatiu dels barris més vulnerables de la ciutat i ho ha fet mitjançant el disseny de programes i recursos complementaris per a donar resposta a problemes educatius estructurals. Els recursos addicionals inclouen des de materials didàctics i tecnològics fins a programes de suport extraescolar, serveis d'assessorament psicològic i nutricional, i activitats d'enriquiment cultural. La seva provisió a través del PdB contribueix a reduir l'esforç econòmic de les famílies i a mitigar les desigualtats educatives.

8. El PdB ha aplicat un perspectiva comunitària a les polítiques educatives. La lògica territorial ha permès tractar la desigualtat socioeducativa des de dos plantejaments: per un costat, l'adaptació de les propostes a les realitats pròpies de cada barri i, per tant, amb una oferta innovadora i singularitzada adaptada a les necessitats i característiques dels territoris; per l'altre, la participació activa de la comunitat en la presa de decisions i en la implementació de iniciatives educatives.

9. El Pla de Barris ha situat la qualitat educativa com a eix articulador. La qualitat en els serveis educatius oferts a poblacions vulnerables és crucial per reduir la desigualtat educativa i promoure una societat més equitativa. Les oportunitats educatives no es mesuren, doncs, només en termes d'accés sinó també en funció de la qualitat de l'experiència. Això implica la presència de professionals qualificats, voluntat d'innovació i programes ben dissenyats i recursos educatius adequats que responguin a les necessitats específiques dels infants i joves vulnerables.

10. El PdB fomenta l'educació més enllà de l'escola i al llarg de la vida. Les actuacions educatives del PdB no s'esgoten en les primeres etapes formatives de la vida, sinó que s'estenen, per tal d'impulsar l'aprenentatge permanent, fomentant la adquisició de coneixements i habilitats en totes les etapes de la vida. Ho ha fet a través de programes adreçats a incrementar les habilitats i capacitats dels adults amb infants i joves a càrrec, l'increment de la participació de les famílies a l'escola, programes per a millorar el nivell educatiu de les mares, reducció de la bretxa digital i promoció de l'envelliment actiu.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. La fragmentació de les respostes. Les actuacions educatives del PdB s'ha materialitzat en més d'un centenar d'actuacions. Aquesta fragmentació pot comportar manca de cohesió i d'eficàcia global. Per un costat, hi ha el risc de que duplicacions, solapaments i buits en la cobertura dificultin la consecució d'objectius educatius amplis i sostenibles. Per l'altre, la fragmentació pot destorbar la gestió per part dels centres educatius i les entitats participants en els programes. Finalment, la convivència en espai i temps de diverses iniciatives pot esdevenir problemàtica pel que fa a l'atracció de participants, generant dinàmiques competitives poc desitjables.

2. Els problemes estructurals i les necessitats no cobertes. El PdB conviu amb dinàmiques socials, polítiques i educatives generadores de desigualtat. Per això, resulta necessari però insuficient per a la construcció d'un sistema educatiu igualitari. El PdB mostra el seu potencial especialment en l'abordatge de les expressions de la desigualtat educativa però resulta menys eficaç en el tractament de les seves causes estructurals, de manera que les desigualtats i el risc de marginació no desapareixen. Cal tenir en compte aquests condicionants per no generar expectatives de millores a curt termini que puguin derivar-se en frustració.

3. La temporalitat dels projectes i dels professionals. El PdB ha volgut evitar tant els riscos de programes grans, descontextualitzats i gestionats per entitats alienes a la comunitat, com mantenir la capacitat de fer evolucionar els programes a través de nous concursos públics. Aquests factors positius, tenen com a contrapartida una programació a curt termini que pot generar incertesa entre les entitats organitzadores i proveïdores de l'activitat. En segon terme, la planificació per períodes breus pot generar manca de continuïtat i coherència, creant incertesa i ineficàcia en la gestió dels problemes

socioeducatius. Finalment, la licitació d'alguns projectes es realitza per períodes excessivament curts, que sovint es restringeixen al curs escolar o no tenen prou en compte les condicions de treball dignes dels professionals que intervenen en els projectes.

4. L'externalització de les respostes. La necessària externalització d'actuacions en l'àmbit educatiu comporta una sèrie de dificultats significatives. En primer lloc, la garantia de transparència i la competitivitat dels processos de contractació pública no permeten l'elecció d'entitats concretes, malgrat que en contextos d'elevada vulnerabilitat social el coneixement i l'arrelament de l'entitat al barri són essencials per al bon funcionament del programa. Una segon risc és la possible pèrdua de control directe sobre la implementació d'aquests programes, així com la subjecció de les comunitats i les institucions locals a les decisions de les entitats externes.

5. Les desviacions del programa. En el desenvolupament de les actuacions del PdB s'observen notables desviacions respecte els propòsits inicials, que, ocasions, poden obstaculitzar l'assoliment dels objectius previstos. En última instància, aquestes desviacions fan difícil la visió del conjunt d'iniciatives i dels problemes afrontats per Pla de Barris, atès que s'observa un cert salt entre els públics finalment atesos i les respostes efectivament implementades i allò dissenyat inicialment.

6. Les resistències. Les iniciatives educatives de PdB han de fer front a algunes resistències. En primer lloc, les famílies vulnerables poden ser renuents a participar en programes per desconfiança cap a les institucions, manca de consciència dels beneficis que els poden reportar, o qüestions organitzatives (manca de transport, l'horari laboral, les responsabilitats familiars o d'altres). Alguns centres educatius també mostren resistència a la participació perquè perceben que les propostes rebudes no encaixen amb les necessitats percebudes com a prioritàries, les veuen com una intrusió en la seva autonomia, pensen que se solapen amb projectes ja iniciats per les escoles en formats força semblants, se senten sobrecarregades amb les seves pròpies responsabilitats educatives, veuen la participació en iniciatives del PdB com una càrrega addicional o consideren que els recursos complementaris resulten insuficients per a garantir la correcta participació del centre en la proposta

Recomanacions

1. De la multiplicació de programes a l'acció sistèmica. Cara el futur, cal identificar quins elements d'acció sistèmica educativa resulten necessaris en cada territori. L'avaluació dels nombrosos i valuosos programes del PdB ha de permetre identificar quins elements poden integrar-se en una acció educativa sistèmica, dirigida a ampliar les oportunitats educatives i d'aprenentatge en els territoris més vulnerables de la ciutat, tot incidint en la reducció de la desigualtat educativa de caràcter estructural.

2. Posar la dimensió territorial per davant de la dimensió sectorial. Cal seguir apostant per l'organització de totes les accions de PdB a partir del territori abans que fer-ho a partir de les competències sectorials. El PdB ha fet esforços per superar la lògica sectorial amb la participació de professionals de diverses àrees que han trencat la idea de les competències parcialitzades i han treballat de forma col·laborativa. No obstant això, aquesta sectorialització encara ha estat la guia de la definició d'un gruix important de projectes. Quan la mirada se centra en el territori i la comunitat i no en l'àmbit d'intervenció es produeixen innovacions metodològiques i d'intervenció que esdevenen centrals per a donar resposta als problemes dels barris vulnerables. Cal, doncs, que el model d'intervenció funcioni pràcticament a la inversa respecte a la lògica de polítiques sectorials. El territori no ha de ser el punt d'arribada i trobada de les àrees, sinó el punt de partida de les necessitats de la ciutadania i d'articulació d'accions transversals.

3. Del territori a les persones. L'aproximació territorial del PdB ha de permetre articular un sistema d'atenció a les necessitats de les persones. La lògica de proximitat i atenció personal es desplega a dos nivells: un nivell d'atenció personalitzada, segons la qual els individus en situació social més vulnerable compten amb un referent del territori que atén les seves necessitats; i un segon nivell, segons el qual els equips multisectorials del territori responen a les necessitats d'aquella àrea (un barri, un grup de barris). El treball als dos nivells permet treballar amb visió de conjunt del context i amb atenció personalitzada en els casos més problemàtics.

4. L'articulació de la participació de la comunitat. El PdB ha de comptar encara més, amb la comunitat veïnal a l'hora d'identificar les necessitats, vèncer les resistències i prendre decisions sobre prioritats i accions. Ara bé, la disposició a la participació és desigual, i que és més present en determinats grups que altres. Per això, cal que la participació voluntària de la ciutadania vagi acompanyada d'una estratègia proactiva de consulta, especialment pel que fa a la visió i necessitats d'aquells col·lectius més vulnerables i menys propensos a participar. Al mateix temps, cal establir un equilibri entre el coneixement expert i la visió i voluntat de la ciutadania. En el terreny educatiu hi ha interessos evidents que es fan sentir però que poden estar molt lluny de l'interès públic o del bé comú (l'àmbit de la segregació escolar n'és un molt bon exemple). Una política en la qual preval l'interès públic no és sempre la que més reflecteix la participació de cada comunitat singular, amb els seus interessos parcials.

5. La sostenibilitat en el temps. L'èxit i bona valoració de la major part de les iniciatives educatives de PdB, així com la seva bona acollida per part dels agents educatius aconsella el seu manteniment i fa preveure que la seva cancel·lació generaria un fort malestar en cada un dels territoris concernits. Donar garantia de continuïtat al projecte esdevé necessari per tal que la comunitat se'l cregui, s'hi impliqui i hi treballi. En alguns àmbits no només calen els recursos complementaris del PdB sinó que s'observa una imperiosa necessitat que algunes intervencions siguin assumides per l'administració pública com a pròpies, no externalitzades, assegurant-ne així la continuïtat.

3. DRETS SOCIALS, EQUITAT DE GÈNERE I ACCIÓ COMUNITÀRIA

Exemples de bones pràctiques

1. Projecte Soledat no volguda (Drets socials i salut)
2. Projecte de memòria Trinitat Vella (Drets socials i cultura)
3. Projecte de marxes exploratòries (Drets socials, equitat gènere i espai públic)
4. Projecte Xarse (Xarxes de resposta socioeconòmica)
5. Projecte Concilia (Drets socials i educació)
6. Projecte dinamització esportiva – La Besonense (Drets socials i esports.
7. Projecte Nous Lideratges als barris (Drets socials i acció comunitària)
8. Projecte Educatiu Singular – espai Tres Ulls Trinitat Nova (Equipaments, educació i acció comunitària)

Aspectes positius a destacar

1. Dimensionament i planificació territorialitzada per atendre les necessitats. Les actuacions desenvolupades en aquest àmbit, com el projecte Concilia, han donat els millors resultats quan han partit, ja en la seva fase de disseny, d'una anàlisi de dades territorialitzat de les necessitats i de la cobertura necessària a escala de barri.

2. Participació orientada amb perspectiva de gènere. El PdB mostra la possibilitat i la necessitat de que la perspectiva de gènere orienti de manera transversal tota mena d'actuacions. El projecte Marxes Exploratòries, per exemple, constitueix un exemple de com, gràcies a l'encaix seqüencial entre les activitats participatives i l'execució de l'obra pública, es pot transformar l'espai públic incorporant la perspectiva de gènere.

3. Participació orientada a l'apoderament i l'autoorganització. Els casos de les Marxes Exploratòries i de Nous Lideratges constitueixen exemples de com la participació pot resultar en l'apoderament de la ciutadania dels barris. Les actuacions han permès la creació de grups de dones que han seguit desenvolupant activitats una vegada finalitzat el projecte, així com de cooperació i autoorganització dels joves.

4. Capacitat de reacció davant l'emergència. D'altres projectes, com Concilia o Xarse, han permès, per un costat, fer visibles necessitats socials no cobertes així com barreres tecnològiques, i, per l'altre, posar mitjans per tal de superar els problemes que se'n

deriven per als grups més vulnerables, especialment en situacions d'emergència com la pandèmia Covid-19.

5. Infraestructura social per a la dinamització comunitària. Projectes com l'Espai Tres Ulls de l'Institut Escola Trinitat Nova o les instal·lacions esportives de La Besonense, estan esdevenint un motor de la vida comunitària, a partir de la provisió de serveis públics d'accés universal, l'abordatge de l'equitat de gènere i l'equitat amb col·lectius d'origen cultural divers. Aquestes actuacions mostren la importància de la infraestructura social i les possibilitats d'obrir noves formes d'ús pels comuns urbans, tot promovent l'autogestió d'activitats i la corresponsabilització en l'ús dels espais.

6. Efecte interbarris: connexió i cooperació entre projectes i persones de diferents barris. El projecte Nous Lideratges als barris ha demostrat que l'impuls d'una experiència vital significativa entre persones de diferents barris potencia el vincle i les possibilitats de cooperació. Així mateix, mostra les possibilitats derivades de la connexió entre persones que pertanyen a diversos contextos socioeconòmics.

7. La memòria com a referència de grups diversos. Els projectes de memòria, a partir d'elements que podien ser referència per col·lectius diversos, com per exemple les migracions o les cures, han permès avenços en el treball amb persones de procedència diversa. La identificació d'aquests mínims comuns denominadors por ser un motor important per al treball de l'equitat de gènere i la interculturalitat.

8. La participació de diferents col·lectius com a eina per a la gestió conflictiva. Projectes com La Besonense, on s'han incorporat perfils del barri, interlocutors vàlids que han treballat junt amb persones d'origen divers estan facilitant la proximitat dels usuaris i fan prendre consciència sobre prejudicis culturals que s'han acabat desmuntant, possibilitant la reorientació de projectes i actuacions.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. Manca de continuïtat i el risc de reduir la qualitat dels projectes. La major part de les iniciatives de l'àmbit Drets socials necessiten d'un temps continuat de treball per a la seva consolidació, sobretot les orientades a generar grups i/o vincles que possibilitin l'acció comunitària futura. Aquests elements s'han pogut garantir en molts dels projectes actualment desplegats, però que podrien entrar en risc en el moment que hagin de ser transferits als Districtes o d'altres instàncies, en cas que es reduís l'import de les licitacions, es rebaixi els perfils professionals o redueixi la seva dedicació horària.

2. Sistematització parcial de la informació en relació a l'execució dels projectes i inexistència de dades en relació als usuaris i els seus orígens. Es tracta d'un problema bastant estès en els projectes d'acció social, però la recopilació d'informació és clau en els projectes orientats a l'acció comunitària, ja que precisen de modificacions en

l'execució en base al processos d'apoderament individual, col·lectiu o intergrups o comunitari que es van assolint.

3. Manca de planificació del treball destinat a ampliar l'autonomia dels grups. Molts dels projectes desenvolupats donen cobertura a un dret social o necessitat detectada des de l'assistència. En alguns casos seria convenient plantejar la intervenció des d'una lògica d'apoderament d'individus i grups per a generar iniciatives autònomes i continuades de suport mutu.

4. La indefinició o tensió competencial en relació a alguns projectes. Tot i que la col·laboració interinstitucional ha estat clau per a l'èxit de bona part dels projectes, no s'ha definit la seva evolució futura i el paper de les diferents instàncies en la seva continuïtat. Per a garantir la continuïtat de projectes que aborden problemes estructurals com la segregació escolar, la fragilitat en el teixit associatiu, la segregació per orígens diversos en l'activitat quotidiana, la manca d'activitats comunitàries, i l'estigmatització de les escoles, entre d'altres, la definició d'aquest marc de cooperació és clau.

5. Manca d'un procediment d'avaluació compartit entre els projectes, així com d'una teoria del canvi específica per a cada un. La mesura del canvi en els processos d'organització col·lectiva és fonamental per a mesurar l'impacte de les polítiques públiques en l'acció comunitària o des de l'acció comunitària. En aquest sentit, es troba a faltar una teoria del canvi explícita que possibiliti la posterior avaluació d'aquest processos col·lectius, així com una manca de sistematització d'informació i d'aplicació d'eines d'avaluació, les quals ja existeixen i han estat elaborades pel propi Ajuntament.

Recomanacions

1. Definir una teoria del canvi i una construcció d'escenaris futurs territorialitzats per a prioritzar projectes i actuacions de manera integral i estratègica. Cadascun dels barris del PdB necessita d'una revisió dels indicadors de vulnerabilitat així com d'un nou mapa de necessitats i cobertura actual. Aquesta anàlisi, en la que s'han de tenir en compte elements com els serveis i projectes ordinaris que donen resposta a les necessitats, hauria d'incorporar certa projecció poblacional, així com la tendència i evolució de problemàtiques socials que tenen impacte en la dificultat d'accés a l'habitatge i la segregació per renda que també està associada a l'origen de la població.

2. Atendre la velocitat de la renovació poblacional, que esdevé un element clau per a la projecció de polítiques a mig i llarg termini. Els indicadors d'impacte de les polítiques, o la millora dels indicadors de vulnerabilitat, han de ser analitzats tenint en compte la renovació de la població. Això hauria de comportar canvis tant en la recopilació de dades per a l'avaluació i la planificació, com en les estratègies d'intervenció dels projectes. Aquests hauran d'incloure el registre dels participants per sexes, països i cultures d'origen.

3. Incorporar com a objectius transversals la inclusió i la equitat des d'una perspectiva interseccional. Les actuacions del PdB esdevenen cohesionadores en la mesura que constitueixen espais de relacions entre persones de gènere, edat i d'orígens diversos. La interculturalitat i interseccionalitat pot arribar a ser tan fonamental com l'objectiu mateix de l'acció. En aquest sentit, la continuïtat d'algunes de les accions del PdB resulta vital pel foment de la cohesió social al barri, ja que actualment formen part de les necessàries accions orientades a combatre la polarització i el replegament identitari.

4. Tenir en compte que incloure per raó de gènere o d'origen, pertinença etnocultural o religiosa i de grups racialitzats ha de ser transversal. En aquest sentit, accions generalistes o pensades per altres àmbits (per exemple educació o habitatge) poden tenir uns resultats positius en la lluita contra la discriminació i la desigualtat per raó de gènere o origen, tant o més importants que les que s'ho plantegen com a objectiu específic. Per això és determinant incorporar objectius i indicadors definits des de les característiques poblacionals dels barris.

5. Considerar el sexe i l'origen dels organitzadors i dinamitzadors de les actuacions. La diversitat dels organitzadors és essencial per evitar un biaix en la pròpia política que pretén ser inclusiva. Això no ha de passar per la paritat estricta sinó per fer un esforç per incorporar aquests perfils diversos als equips que executen programes. En aquest sentit, incorporar tàndems professionals que responguin a criteris de mixticitat, d'origen i gènere, pot contribuir a generar confiança, facilitar l'aprenentatge de la llengua i generar ponts entre grups diversos.

6. Parar especial atenció a la llengua, com a factor de cohesió. Les capacitats lingüístiques de la població vulnerable i la població recentment arribada constitueixen un element diferenciador de primer ordre que pot incidir de manera decisiva en les seves oportunitats. Per això, el PdB ha de parar especial esment a facilitar el foment d'aquestes capacitats, tant a través de programes específics com en l'ús de la llengua de comunicació en les seves actuacions. En particular, el PdB ha de vetllar per tal que l'aprenentatge de la llengua catalana arribi a tota la ciutadania, incrementat així tant les seves oportunitats com l'ús social de la llengua.

7. Impulsar l'apoderament ciutadà en els projectes i la seva avaluació. Les actuacions han d'incorporar una seqüència que va des de la persona que arriba al projecte, com a mera usuària, a la seva implicació en l'impuls del projecte. Cal disposar o generar eines d'avaluació per a mesurar l'equitat de gènere o la diversitat en origen en els espais de participació (incidència en l'agenda de treball, temps que fa ús de la paraula cada col·lectiu, responsabilitats assumides i presa de decisions a títol d'exemple). En aquest sentit es recomana definir estratègies relacionals específiques i concretes pel conjunt de programes (siguin transversals o específics) i per a cada territori, que vagin des de l'acollida i l'assistència, a l'autonomia i lideratge d'iniciatives, passant per la participació en grups. En aquest acompanyament és clau incorporar una visió d'equitat de gènere, per anar més enllà dels lideratges i espais de participació tradicionals, moltes vegades masculinitzats. Cal incorporar també l'equitat en l'origen cultural divers, tenint present que per aconseguir-ho es necessari treballar amb un enfocament proactiu, anant a

buscar i possibilitant la incorporació d'aquesta diversitat. Cada projecte ha d'incorporar una estratègia i seqüència relacional amb aquesta finalitat.

8. Incloure en les licitacions futures elements que garanteixin la qualitat i la continuïtat dels projectes. Per això és convenient evitar la rotació i optimitzar les relacions de confiança generades pels professionals. Els projectes que actualment es regeixen pel conveni del lleure, com podrien ser els de dinamització esportiva, necessitarien d'una anàlisi aprofundida per identificar si necessitarien de millores laborals i/o de la incorporació de perfils tècnics complementaris com a suport al desenvolupament de la dimensió social (que també es relacional, emocional i psicològica) així com de la dimensió comunitària (gestió de relacions amb col·lectius diversos, implementació d'estratègies per a l'organització col·lectiva, etc).

9. Promoure una reflexió estratègica sobre els Drets Socials que vagi més enllà del propi Pla de Barris. Davant de la tendència a l'increment de les desigualtats, resulta necessari promoure un procés de reflexió, amb la participació de totes les instàncies del ajuntament i la ciutadania. Aquesta reflexió hauria de tenir com objectiu contribuir a la definició d'un full de ruta, amb concrecions temporals i pressupostàries, que possibiliti consolidar la sostenibilitat dels projectes d'alt impacte o possibilitar la seva adequació, a escala de la ciutat i l'àmbit metropolità.

4. HABITATGE

Exemples de bones pràctiques

1. Programa de rehabilitació de Finques d'Alta Complexitat
2. Rehabilitació amb valor social:
 - a) "Teixim barri"
 - b) "Habita Carmel"
 - c) Trinitat Vella
 - d) "Carrer de l'Om"
 - e) "Can 60".
3. Programes d'acompanyament social o emocional en l'àmbit de l'habitatge, sense rehabilitació associada: real·lotjaments i desnonaments.

Aspectes positius a destacar

1. L'endegament d'un programa especial de rehabilitació per a les comunitats que en solen quedar excloses. El programa de Finques d'Alta Complexitat mereix una consideració especial, tant pel volum de la inversió com per la seva ambició. Cal destacar-ne la combinació de diagnosi prèvia, la proactivitat de l'administració, així com la mediació i acompanyament amb els residents. Aquests elements s'han mostrat determinants a l'hora de fer arribar la rehabilitació a comunitats que n'haurien quedat excloses i, per tant, per l'equitat en la distribució dels recursos.

2. La proximitat i el seguiment dels equips en les actuacions de rehabilitació. El PdB ha desenvolupat un seguit de programes i actuacions en l'àmbit de la rehabilitació que, tot i ser quantitativament són poc rellevants, mostren la importància de la proximitat i seguiment dels equips. En aquest sentit, les actuacions d'habitatge del PdB poden ser considerades un laboratori de bones pràctiques susceptibles de ser esteses i generalitzades.

3. La transversalitat de les actuacions de rehabilitació. Les actuacions del PdB en matèria de rehabilitació s'han mostrat doblement transversals. En primer lloc, per l'abast dels elements constructius sobre els que s'ha intervingut. En segon lloc, per la voluntat de combinar la rehabilitació amb la formació i la inclusió laboral, tot promovent, per exemple que cooperatives i empreses especialitzades en la inserció laboral que puguin fer el seguiment de les persones que participen del programa.

4. L'acompanyament en situacions de màxima vulnerabilitat residencial. El PdB, tot i no tenir capacitat per evitar les pitjors conseqüències de la crisi habitacional, s'ha demostrat útil per a l'acompanyament dels qui en pateixen les pitjors conseqüències, com és el cas dels infants i adolescents, així com de la població adulta, desnonada. En aquest camp

destaca la coordinació de diferents serveis (habitatge, serveis socials, salut, educació) en les tasques d'acompanyament.

5. El vincle entre inversió pública i actuacions socials. L'acció combinada d'inversió pública en rehabilitació i actuacions més socials s'ha mostrat eficaç per promoure dinàmiques comunitàries i d'orgull de barri, que indiquen la necessitat de mantenir vinculats ambdós aspectes de l'acció pública.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. La manca d'atenció al sensellarisme. El fenomen del sensellarisme no es tracta de manera integral en el pla de barris. I es fa notar que actualment hi ha una proposició de llei contra el sensellarisme que es troba en tramitació al Parlament de Catalunya.

2. La dificultat en l'aplicació de les pràctiques d'inserció laboral en la rehabilitació. En els programes en què es combina rehabilitació amb formació i integració laboral, es pot donar la situació que hi hagi dificultats per trobar a persones de la mateixa comunitat o bé d'un entorn proper que puguin formar part del programa. En aquest sentit, es destaca la importància de recolzar-se en empreses sense ànim de lucre i/o cooperatives especialitzades en inserció laboral que puguin agilitzar l'execució dels programes i es posa èmfasi en la idoneïtat del seguiment de les persones que participin en el programa.

3. La necessitat de assessorament jurídic en les situacions de desnonament. Al costat de la inversió econòmica i el treball sobre els elements físics, la tendència a treballar sobre els drets dels residents és un aspecte a destacar del PdB. Cal remarcar la necessitat d'informar els residents sobre els seus drets en cas de desnonament, especialment si existeixen menors, de conformitat amb reiterada jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans relativa a la proporcionalitat del desallotjament i les alternatives habitacionals que cal oferir, així com diverses sentències en el cas de menors implicats i protegits per convenis internacionals signats per Espanya.

Recomanacions

1. Ampliació de les actuacions del pla de barris en l'àmbit de l'habitatge. Les actuacions en matèria d'habitatge del PdB són meritòries i adequades però tenen un pes encara reduït sobre la problemàtica en aquest camp. Cara a una nova etapa del Pla es considera necessari estudiar les possibilitats d'ampliar quantitativament i qualitativa les actuacions. Un primer pas en aquesta direcció pot ser l'extensió del programa de Finques d'Alta Complexitat que tants bons resultats ha donat.

2. Actualitzar el balanç de les actuacions dutes a terme fins a l'actualitat. Precisament per a la seva projecció futura, cal actualitzar el treball de diagnosi de les finques d'alta

complexitat, per conèixer l'estat d'execució de les 444 finques que es van detectar l'any 2017, així com per detectar les potencialitats i dificultats amb les que s'ha trobat el programa. És convenient incorporar també en aquest balanç aspectes d'eficiència energètica.

3. Considerar la utilització del Fons Next Generation. Donades les dificultats i els baixos d'execució dels fons Next Generation en matèria de rehabilitació d'edificis i habitatges, sembla convenient estudiar la possibilitat de traslladar part d'aquests fons cap a programes de finques d'alta complexitat o habitatges d'alta complexitat en el marc del PdB.

4. Cercar escales intermèdies d'intervenció. Per tal d'augmentar l'efectivitat de les actuacions de rehabilitació es considera convenient buscar escales intermèdies d'intervenció en la rehabilitació que vagin més enllà de l'edifici i que abracin diferents blocs d'edificis. En aquest sentit, per tal de promoure la inversió dels propietaris es suggereix la possibilitat d'introduir programes d'ajuts especials amb data de caducitat (6/12 mesos) per tal de reforçar la rehabilitació en àrees concretes.

5. Utilitzar tots els recursos legals per promoure l'accés a l'habitatge. L'aprovació de la recent llei estatal 12/2023, pel dret a l'habitatge permet a l'Ajuntament de Barcelona incrementar l'IBI en el cas d'habitatges buits que es puguin trobar a la ciutat en general i a l'àmbit del PdB en particular. Cal estudiar també els efectes del tempteig i retracte, la regulació del preu del lloguer i les reserves obligatòries per HPO en els barris del PdB.

6. Controlar els efectes de la inversió pública en l'estructura social dels barris. S'han esmentat sovint els riscos que la inversió pública per a la millora de barris pot ser desencadenant de processos de substitució de població. És convenient assenyalar que pot tenir l'efecte contrari. És a dir que la millora de l'habitatge i l'entorn faci que la població no marxi del barri tot i tenir possibilitats econòmiques per fer-ho. D'aquesta manera, s'avançarà cap a l'equiparació entre els nivells de renda dels barris més vulnerables amb els de la resta de la ciutat. Per tal que l'evolució s'inclini cap a aquesta direcció positiva cal governar les transformacions, de manera que les intervencions del barri del PdB s'han de coordinar amb les polítiques públiques d'habitatge per tal de fer front als eventuais efectes perversos de les polítiques de rehabilitació i promoure l'equitat social entre tots els barris de la ciutat.

7. Coordinar el PdB amb el Pla d'Habitatge de la ciutat. Del què s'ha dit es segueix que el PdB i el Pla d'Habitatge han de ser instruments complementaris. Hi ha un seguit en que l'actuació ha de ser específica dels barris vulnerables que, en el camp de l'habitatge, presenten, com és ben sabut, necessitats d'atenció especials. Així, el PdB desenvolupa, concreta i amplia les actuacions del Pla d'Habitatge en els barris on actua. Al mateix temps, hi ha actuacions, segurament nascudes i desenvolupades en el marc del PdB que poden ser extrapolables al conjunt de la ciutat, com, per exemple, el programa de Finques d'alta complexitat.

5. OCUPACIÓ, IMPULS ECONÒMIC I ECONOMIA SOCIAL

Exemples de bones pràctiques

1. Concilia. Servei de canguratge municipal
2. Projecte XARSE: Xarxa de Resposta SocioEconòmica
3. Tastet d'oficis per a joves
4. Programa integral de suport i enfortiment del comerç i l'economia de proximitat
5. Formació i regularització

Aspectes positius a destacar

1. La consideració de l'activitat econòmica i l'ocupació com a política urbana. La noció introduïda pel PdB segons la qual la millora dels barris i la pugna contra la desigualtat urbana no depèn només d'accions vinculades a la rehabilitació física d'edificis i espais públics, sinó també en programes de caràcter social, com són totes les emmarcades dins de l'àmbit Ocupació, impuls econòmic i economia social, constitueix un punt de partida adequat i oportú, especialment en les circumstàncies actuals.

2. La diversitat de programes que permet l'experimentació i l'ajustament a les necessitats de col·lectius (i barris) diversos. Cal destacar, en aquest sentit, una dotzena de projectes molt específics que s'han desenvolupat de manera única en alguns dels barris: enfortiment del comerç en un carrer en particular del Turó de la Peira, el banc de recursos mancomunats de Ciutat Vella, la formació en economia bàsica al Raval o la promoció del comerç de proximitat amb consideració de la diversitat d'origen al Besòs i el Maresme.

3. La dotació de recursos extraordinaris. El PdB ha suposat la disposició d'un volum de recursos molt superior al que es derivaria de les polítiques habituals de l'Ajuntament en cada un dels barris participants per actuacions en aquest camp. Això ha permès ampliar l'abast dels programes i reforçar les possibilitats d'experimentació i ajustament. Aquest desplegament de recursos s'ha fet palès principalment en els programes formatius i/o ocupacionals.

4. La realització de diverses actuacions que, sense pertànyer a l'àmbit estricte de l'ocupació han fomentat l'ocupabilitat de la població. El PdB ha permès emprendre un conjunt d'actuacions que, sense ser necessàriament de caràcter econòmic han resultat beneficioses per a l'ocupabilitat de la població dels barris més vulnerables, com ara el servei municipal de canguratge o el d'acompanyament a les tramitacions digitals.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. Necessitat d'una major claredat en la definició dels objectius de les actuacions. En diverses de les actuacions del PdB en matèria d'Ocupació, impuls econòmic i economia social s'aprecia la necessitat d'una millor definició dels objectius generals i específics que persegueix, tant des del punt de vista territorial com de les mateixes actuacions.
2. La desproporció entre el pes del diversos camps d'actuació. El pes de les iniciatives en matèria formativa i/o ocupacional, així com programes que tenen una incidència indirecta sobre les possibilitats d'ocupació de les persones usuàries, contrasta clarament amb les limitades (i genèriques) actuacions d'impuls econòmic i les pràcticament inexistentes en matèria d'economia social. La gran majoria d'aquests programes, a més, ja existeixen en el catàleg de Barcelona Activa i s'executen en col·laboració amb aquesta entitat, de manera que convé posar en valor el diferencial que aporta el PdB en els barris allò on intervé.
3. Escassa implicació del teixit empresarial. La implicació del teixit empresarial dels barris en les actuacions del PdB ha estat, en la majoria dels casos, escassa. Es tracta clarament d'un aspecte en el que hi ha un camp substancial de millora.
4. Manca de continuïtat d'actuacions en l'àmbit del comerç i de l'economia social. A mesura que l'aplicació del PdB ha anat avançant, s'han discontinuat actuacions en alguns àmbits en els que inicialment s'havien dipositat altes expectatives. Entre aquests destaquen el foment del comerç de proximitat i l'impuls de l'economia social i solidària. És ben cert que els avenços en aquests àmbits han de fer front a tendències de fons contràries, però de cara al futur resultaria de gran utilitat disposar d'un balanç acurat de les possibilitats i les limitacions que el PdB ha trobat en cada un d'aquests camps.

Recomanacions

1. Enfortir la base argumental i justificativa dels objectius a assolir en l'àmbit d'Ocupació, impuls econòmic i economia social del PdB. De cara al futur es necessari establir objectius més clars i concrets. Així mateix cal definir de manera clara i efectiva la relació entre aquests objectius i les actuacions que s'impulsen.
2. Definir els eixos vertebradors de les actuacions del PdB en aquest àmbit. Aquests eixos podrien basar-se en les línies següents:
 - a) Programes per a joves
 - b) Actuacions per la inserció laboral de les dones i contra la feminització de la pobresa

- c) Millora de l'ocupabilitat de la població a través de la continuïtat i ampliació de programes com Concilia i XARSE.
- d) Ampliació de les actuacions d'ajuda en els tràmits administratius per a la convalidació de títols i permisos administratius per a la població estrangera.
- e) Impuls i aprofundiment del programa de dotació de plantes baixes per a usos diversos del comercials, amb el doble objectiu de promoure activitat econòmica i mantenir la vitalitat de la via pública.

3. Establir la incidència del PdB en les cadenes de valor de cada barri. Seria convenient de plantejar, d'acord amb els objectius que fixin, una visió de conjunt de les cadenes de valor que es generen a escala de barri així, com dels col·lectius/persones a les que s'adreça un nombre tan divers i ric d'actuacions com les del PdB. L'adopció d'aquests objectius facilitarà abordar el disseny, la gestió i l'avaluació de les actuacions de manera més informada i robusta.

4. Calcular el multiplicador de la inversió i la despesa del PdB. Per l'avaluació de l'efecte econòmic del PdB resultaria molt convenient disposar d'un càlcul i anàlisi del seu efecte multiplicador, tant pel que fa al conjunt del Pla com de l'àmbit específic d'Ocupació, impuls econòmic i economia social. Es comptaria així amb una estimació de l'efecte inductor provocat per la inversió i la despesa municipal del PdB sobre la inversió d'altres administracions i de la resta d'actors del barri i la ciutat.

5. Resoldre l'escassetat de dades i promoure uns mecanismes d'avaluació més sòlids, oberts i participatius. Preparar un sistema d'avaluació multidimensional (anual, quadriennal, per a cada barri, en comparació amb d'altres barris i en relació amb el conjunt de la ciutat.. En aquest sentit, seria especialment valuós facilitar i promoure l'accés a les dades de seguiment i de l'impacte del Pla de Barris per facilitar la recerca en obert.

6. Capitalitzar les experiències. Sistematitzar la identificació, recollida i traspàs d'aprenentatges en l'aplicació dels programes en cada barri i entre barris, per tal d'identificar els factors clau generals i específics de l'èxit de cadascun d'ells. Valorar els possibles efectes diferencials del fet de comptar amb determinats equipaments o espais per a l'impuls de programes de foment de l'ocupació i l'activitat econòmica, de cara a orientar futures inversions.

6. ESPAI PÚBLIC I ACCESSIBILITAT

Exemples de bones pràctiques

1. Servei de bus a demanda (Torre Baró i Vallbona)
2. Parc de l'Aqüeducte (Ciutat Meridiana)
3. Skatepark (La Marina)
4. Jardins de l'Escola Freire (Verdum)
5. Millora dels espais entre blocs dels carrers d'Aiguablava i de Portlligat (Trinitat Nova)
6. Cal·listènia (Trinitat Vella)
7. Jocs infantils a la Plaça St. Miquel (El Gòtic)
8. Marxes exploratòries (diversos barris)

Aspectes positius a destacar

1. La integració de les intervencions en espai públic dins del marc general del PdB. És comú en els programes de rehabilitació integrals que el cost de les actuacions físiques superi amb escreix les dels àmbits estrictament socials. El PdB, que actua en una ciutat on s'acumulen més quatre dècades de intervencions de millora urbanística, contradiu aquesta tendència. Així, en el segon quadrienni del Pla s'ha destinat pràcticament el mateix pressupost per a l'àmbit d'Espai Públic i Accessibilitat que per a l'àmbit d'Educació i Salut Pública, cosa que constitueix una aposta important per a aconseguir la transversalitat del Pla.

2. La participació de la ciutadania com a factor clau per a la intervenció en l'espai públic. Els processos de participació han sigut rellevants tant pel nombre d'actors involucrats, com per la diversitat de col·lectius. Es constata l'alta capacitat de lligar els processos de participació i el treball als barris amb el projecte resultant. Tot el treball amb la comunitat ha servit, d'una banda, per reforçar i empoderar les relacions socials dels participants i de l'altra, per facilitar i agilitzar la posterior intervenció en l'espai públic. Així mateix, es constata que els espais públics on s'ha intervingut es troben ben mantinguts uns anys després. Haver implicat la ciutadania en el seu disseny pot haver sigut un factor clau.

3. La concepció de l'espai públic com espai de trobada i de sociabilitat. El fort coneixement del territori i de les necessitats, ha permès un millor aterratge de projectes específics i innovadors. L'orientació de les intervencions en espai públic amb la finalitat de crear espais comuns de socialització i trobada entre el veïnat s'adiu de la concepció i els objectius generals del PdB.

4. Les marxes exploratòries com a instrument per a la diagnosi i la proposta. La realització de marxes exploratòries amb la participació de veïns i, en especial, de dones ha mostrat ser una eina eficaç per a la detecció de problemes en el disseny i l'estat de l'espai públic, així com a definir solucions. El PdB ha tingut, a més, la cura de facilitar l'assistència a les marxes exploratòries de dones de col·lectius diversos, i en alguns casos minoritaris, gràcies a la crida específica i al servei de canguratge ofert durant l'activitat. Els aprenentatges de les marxes exploratòries han quedat recollits en un manual que en permetrà la difusió i continuïtat més enllà de Pla de Barris.

5. La innovació en el transport públic. És destacable la innovació en el camp de la mobilitat amb la prova pilot i posterior implementació d'un nou servei de bus a demanda establert conjuntament amb TMB a Torre Baró. El servei destaca per l'impuls del projecte, l'acompanyament de la ciutadania en el seu ús i les correccions fetes durant la implementació per tal d'aconseguir un bon funcionament.

6. La col·laboració entre actors diversos en la intervenció en espai públic. El treball pròxim amb la ciutadania també ha permès implementar intervencions que involucraven moltes persones. Destaca un elevat grau de col·laboració entre instàncies de l'administració municipal, ja que en el 64,10% de les actuacions hi ha intervingut un altre ens gestor. Cal assenyalar també la col·laboració amb despatxos d'arquitectura amb molta experiència en el disseny urbà i el treball comunitari. El paper dels caps de projecte ha estat clau per a la coordinació d'aquest conjunt d'actors i per harmonitzar la relació entre l'administració i la ciutadania.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. L'escassa relació amb projectes de ciutat. Tot i que en alguns casos les actuacions s'han encaixat en plans i estratègies de ciutat, com les de "Ciutat Jugable" i "Protegim les escoles", la forma en què s'han seleccionat les actuacions, no té tant a veure amb els projectes a escala municipal, sinó exclusivament de barri. Amb la reformulació d'aquesta selecció, el Pla de Barris podria aconseguir una relació molt més potent amb els projectes de ciutat sense perdre el model d'intervenció de proximitat.

2. La manca d'integració entre el PdB i els projectes de pacificació del tràfic a escala de Barcelona. La reducció i pacificació del tràfic constitueix un factor de primer ordre per a la recuperació de l'espai públic com a àmbit per a la sociabilitat, l'activitat econòmica i la vida comunitària. En aquest sentit, crida l'atenció la manca d'integració -fàcilment detectable sobre el mapa de la ciutat- entre les intervencions municipals per a la pacificació del tràfic (com les superilles i els eixos verds) i les actuacions del PdB en matèria d'espai públic.

3. El potencial poc explorat de Collserola. Tot i que el PdB intervé en alguns barris de muntanya crida l'atenció la manca de relació dels seus projectes amb l'accés, l'ús i la

valorització del Parc. Projectes previs, com el de les portes a Collserola, havien previst intervencions en l'interfase entre els barris i el Parc, però amb una orientació sobretot paisatgística. El PdB, tot i que ha estudiat algunes possibles actuacions a Roquetes i Trinitat Nova, no n'ha dut a terme cap. En aquest sentit, podria explorar-se una major cooperació del Pla de Barris amb el Consorci del Parc Natural de Collserola, tal com ha suggerit en diverses ocasions el Consell Assessor.

4. L'impuls dels espais comercials. Sorpren que només una acció de l'àmbit d'Espai públic i accessibilitat hagi tingut relació amb el comerç quan són dos temes que haurien d'anar estretament relacionats. El projecte d'adquisició de plantes baixes per a usos comercials, professionals i ciutadans podria ser un bon punt de partida en alguns barris.

5. Les actuacions en horts urbans. En el context d'emergència climàtica, les intervencions en l'espai públic poden contribuir a mitigar els seus efectes. En aquest sentit, el PdB podria reforçar les actuacions en horts urbans pels beneficis tant ambientals com socials que aporten aquests espais.

6. La davallada en les actuacions co-produïdes. Entre la primera i la segona edició del PdB s'observa una certa disminució de les actuacions co-produïdes i les de governança compartida. Caldrà estar atent a aquesta evolució per evitar que es consolidi. Així mateix, és necessari reforçar la coordinació amb els departaments concurrents del propi Ajuntament -en especial amb els responsables d'urbanisme- per tal que en cap cas la coordinació interna sigui una dificultat per a la implementació de les actuacions del PdB.

7. Les mancances en el camp de la comunicació. Per l'elevat grau d'inversió pública i innovació de les actuacions, la difusió d'aquestes ha sigut reduïda i sense una estratègia clara en l'inici del Pla. El PdB ha refusat la pràctica, dissortadament massa habitual, de l'urbanisme espectacle. Però seria convenient donar a conèixer més i millors les seves realitzacions.

Recomanacions

1. Concebre les intervencions del PdB en relació al conjunt de la ciutat. Més enllà de les intervencions per afavorir la vida comunitària de cada barri, també cal considerar la relació de l'espai públic del PdB amb el conjunt de la ciutat. En això, pot ser d'utilitat la recuperació de la noció dels Eixos Urbans, emprada als inicis del PdB i posteriorment descartada. Seria clau, per exemple, treballar en aquesta escala a l'eix Sud Oest Besòs.

2. Vincular les estratègies d'Espai Públic de ciutat amb les de PdB. La política d'Espai Públic en conjunt de la ciutat ha de tenir com a un dels seus objectius principals l'equitat en les dotacions i la dignitat urbana. Per evitar que aquesta política acabés constituint un nou element de diferenciació entre els barris més acomodats i els més vulnerables cal vincular les estratègies generals d'intervenció en espai públic de la ciutat -com les de pacificació del tràfic, representativitat urbana i d'altres- amb les actuacions del PdB.

3. Començar a caminar cap al Pla de Barris metropolità. Les actuacions en accessibilitat i espai públic tenen un alt potencial per a plantejar projectes que aportin un benefici mutu amb els municipis veïns. En aquesta estratègia, el PDUAMB hauria de jugar un paper clau. Així mateix, es podrien plantejar concertacions amb els municipis veïns per tal de desenvolupar estratègies comunes.

4. Incorporar de manera decidida la perspectiva ambiental i climàtica. Les actuacions en espai públic han de ser un element clau en l'adaptació al canvi climàtic. En aquest sentit, es considera necessari: a) implicar el màxim la població usuària i/o veïna a tenir cura dels espais urbans renaturalitzats; b) estendre les experiències d'horts urbans; c) tenir sempre en compte els factors climàtics en el disseny dels nous espais públics, d) explorar les possibilitats de millorar la relació de Collserola i Tres Turons amb els barris.

5. Mantenir l'ambició transversal de les actuacions en espai públic. Analitzar la relació entre les actuacions de caràcter més social, educatiu i de salut del Pla amb la configuració de l'espai públic per intentar adaptar-lo a través del PdB. En l'àmbit específic del comerç, cal seguir treballant per tal que el disseny, la gestió i la pacificació de places i carrers contribueixi tant com sigui possible a l'impuls de l'activitat comercial.

6. Fer el seguiment de les actuacions. De cara a futures edicions, es suggereix que el PdB empri una classificació en àmbits i subàmbits de les actuacions similars als que s'estableixin en les àrees de l'Ajuntament. Això facilitarà la comparació i integració entre les actuacions impulsades pel PdB i les diverses àrees.

7. Millorar la política de comunicació. La difusió de les actuacions ha de ser un objectiu explícit des de l'inici del Pla i cal plantejar una estratègia de com es divulgarà tot allò que es farà. Així com presentar-ne la relació amb els projectes de ciutat quan sigui possible.

7. SOSTENIBILITAT AMBIENTAL I EMERGÈNCIA CLIMÀTICA

Exemples de bones pràctiques

1. Impuls d'una Comunitat Energètica Local (Poble-sec).
2. Generació a l'espai públic i autoconsum compartit d'energia municipal a la coberta de Campillo de la Virgen (Zona Nord)
3. Horts de la Font Trobada i aula ambiental (Poble-sec)
4. Xarxa d'espais de refugi climàtic (Prosperitat; Trinitat Nova; Trinitat Vella; Roquetes i Verdun; Zona Nord; Besòs i el Maresme; El Carmel i Can Baró; Poble Sec; Raval; Turó de la Peira i Can Peguera;)
5. Actuacions per a diversos espais per a dotar-los de qualitat necessària per exercir de refugis climàtics (Raval).
6. AgroVallbona (inicial).

Al costat d'aquestes actuacions, el PdB incorpora un bon nombre d'iniciatives de rellevància ambiental que han estat classificades en altres àmbits.

Aspectes positius

1. La integració de les polítiques ambientals amb les de rehabilitació urbana. La integració de les polítiques destinades a la millora ambiental de la ciutat amb les de rehabilitació de barris ha de ser considerat un factor positiu en si mateix. Ho és perquè evidencia que la sostenibilitat ambiental i l'equitat social constitueixen dos objectius indivisibles, de tal manera que sense un és impossible assolir l'altre.
2. La capacitat d'innovació. El PdB ha mostrat una notable capacitat a l'hora d'innovar i reforçar estratègies de ciutat en clau de sostenibilitat i per a fer front a l'emergència climàtica. (espais de refresc, pla ombra, mans al verd, autogeneració energètica,...).
3. L'exploració de noves formes organitzatives per tal de millorar l'eficiència de les intervencions ambientals. El desplegament dels Next Generation ha demostrat que és necessari acompanyar la dotació de recursos extraordinaris amb mesures de caràcter social per evitar que la transició energètica agreujar les desigualtats a escala de ciutat. El PdB, a través d'actuacions com el de les Finques d'Alta Complexitat mostra noves formes per tal de gestionar ajuts en matèria de rehabilitació i eficiència energètica de manera compatible amb l'equitat social.

4. La potenciació de la mobilitat sostenible per a la millora de l'accessibilitat i la vertebració dels barris. La millora en la dotació de transport públic en els barris de la Zona Nord a través del bus a la demanda constitueix un bon exemple de com la mobilitat sostenible pot contribuir a incrementar l'accessibilitat dels barris i la seva vertebració territorial.

5. La implicació de la ciutadania en els projectes ambientals. Les actuacions de PdB en matèria de sostenibilitat mostren que la participació ciutadana constitueix una de les claus de l'èxit d'aquesta política. La implicació dels residents en el disseny i implementació de projectes, contribueix a fer que les intervencions reflecteixin les necessitats i desitjos de la comunitat local i que se'ls sentin propis.

6. La capacitat d'adaptació. En determinants projectes es detecta un bon seguiment i l'avaluació de les intervencions, que permet mateix, ajustaments basats en l'efectivitat dels projectes. Això assegura que les polítiques es puguin adaptar i millorar contínuament.

Aspectes problemàtics i qüestions a millorar

1. Baix pes relatiu de les actuacions en sostenibilitat i emergència climàtica. Aquest àmbit d'actuació no va existir en la primera edició del PdB i s'ha incorporat en la segona. Això li ha atorgat un caràcter innovador, però, al mateix temps, el seu desenvolupament és encara primerenc. D'aquesta manera, menys del 5% de les actuacions i tot just el 2,5% del seu pressupost de la segona edició del PdB es dediquen a aquest àmbit.

2. Manca de desplegament d'alguns camps d'actuació. Alguns dels àmbits d'actuació inicialment previstos en aquest camp gairebé no han estat desplegats. Les actuacions en matèria de refugis climàtics han absorbit gairebé la meitat d'iniciatives realitzades (12 de 27), seguides de les intervencions en ampliació i millora del verd existent (11). En canvi, les actuacions en matèria d'instal·lació de plaques fotovoltaïques, ampliació de zones 30 i recollida de residus han estat gairebé testimoniales.

3. Necessitat de intervencions transversals i continuades. En l'àmbit ambiental és necessari desplegar projectes més transversals i amplis, que incloguin, per exemple, des del compostatge fins a econòmica local vinculada a la producció agroecològica. Així mateix, en els projectes s'haurien de preveure els mecanismes pel seu manteniment.

4. Conveniència d'un fil-conductor de conjunt. Es detecta una manca de relat o fil conductor de totes les accions que tenen efectes sobre la Sostenibilitat i l'emergència climàtica. L'existència d'aquesta narrativa permetria també posar en relleu la importància d'actuacions relacionades amb la sostenibilitat en altres àmbits del PdB.

5. Escassa col·laboració Públic-Privada. La col·laboració de les actuacions del PdB sembla que és molt més present amb el tercer sector (ONGs, entitats) que no pas amb

les empreses. Establir col·laboracions amb el sector privat permetria mobilitzar recursos addicionals, així com fomentar la innovació en els projectes de regeneració urbana.

6. Importància dels aspectes tecnològics. En les actuacions en aquest àmbit resulta de gran importància tenir en compte els aspectes tecnològics. Per exemple, fins ara, no s'ha considerat la producció d'aigua calenta a partir de termosolar, molt més eficient en espai que la fotovoltaica. Tot i que, a diferència de les actuacions d'autogeneració de l'electricitat, aquests projectes requereixen actuacions en l'interior dels habitatges, el PdB podria ser el marc adequat per explorar solucions d'aquesta mena.

7. Manca de més actuacions de Mobilitat Sostenible. Les iniciatives en aquest camp, tot i que exitoses, es ceneixen al transport públic i són poc nombroses. En el marc del PdB es podrien realitzar campanyes per fer servir la bicicleta i fomentar els desplaçaments a peu. Això no només contribueix a reduir la contaminació atmosfèrica i les emissions de gasos d'efecte hivernacle, sinó que també millora la salut pública i la cohesió social.

8. Inequitat en la distribució dels recursos i iniciatives en l'àmbit de la sostenibilitat. A nivell de polítiques de ciutat sembla que en aquest àmbit s'han desenvolupat -a través d'actuacions com les Superilles i els Eixos Verds- amb molta més ambició, efectivitat i volum en àrees centrals de la ciutat més que en els barris vulnerables. El PdB hauria de ser una eina per revertir aquesta concentració i contribuir a evitar els riscos de la gentrificació climàtica o ambiental.

Recomanacions

1. Augmentar el pressupost i l'atenció en barris vulnerables per aconseguir una justícia climàtica i ambiental més contundent i equitativa. Actualment, el pressupost en l'àmbit de Sostenibilitat és molt més petit que el d'altres àmbits, al mateix temps que la inversió en verd urbà sembla molt centrada en la part central de la ciutat. El PdB ha de contribuir a avançar alhora en la sostenibilitat ambiental i l'equitat social.

2. Establir projectes estructurals que connectin i donin projecció a les iniciatives. Ara com ara, les iniciatives són molt aïllades i petites, a les que és necessari donar importància i projecció, tot establint una xarxa o uns eixos que connectin els diferents projectes per tal que esdevinguin projectes estructurals.

3. Introduir de manera decidida activitats productives de caràcter ambiental. Les transformacions que s'han de dur a terme impliquen noves activitats i nous serveis en funció de les noves formes d'energia renovable (instal·lacions d'aigua calenta sanitària, de sistemes fotovoltaics, sistemes d'emmagatzematge, etc.), de nou tractament dels materials (reparacions, manteniments, recuperacions, reutilitzacions) o de formes de mobilitat i de transport, o altres produccions i serveis. Els projectes del PdB han de constituir formes d'experimentació en economia verda i "green jobs", que potenciï el

desenvolupament econòmic, millori l'ocupació de la població vulnerable i contribueixi a la resiliència urbana davant els riscos ambientals.

4. Governar les transformacions. Planificar totes les accions ambiental considerant el risc de les dinàmiques gentrificadores existents en la ciutat i considerant les actuacions necessàries, sobretot en matèria d'habitatge, a l'hora de fer front a les noves dinàmiques de gentrificació verda i climàtica.

5. Aprofitar els refugis climàtics no només com a infraestructura sinó com a centres de dinamització comunitària i econòmica. Per això, cal incrementar la inversió física la despesa en personal empleat durant l'estiu i l'hivern. És necessari que siguin refugis reals, i no simplement una reutilització d'infraestructures existent. Així mateix s'han de tenir en compte els aspectes interestacionals de la vulnerabilitat climàtica i també s'ha de tenir en compte les necessitats especials de diferents col·lectius (p.e. dones racialitzades; nenes i família; gent gran; persones sense llar)

6. Potenciar l'economia local social i solidària a través del refugis climàtics. Per exemple, el personal d'activitats de dinamització d'aquests refugis podrien ser persones i col·lectius dels barris beneficiats. La construcció, manteniment, o disseny d'aquests espais podrien també potenciar la participació/contractació de residents/es dels barris acollits al Pla.

7. Ampliar les infraestructures i les dotacions que facilitin la mobilitat activa. Dotar els barris de les infraestructures necessàries per a la mobilitat activa, com el Bicing, o els aparcaments de bicicletes que permetin suplir la manca d'espai dintre els habitatges.

8. Explorar col·laboracions amb universitats i el sector privat per fomentar la innovació i mobilitzar recursos addicionals. El PdB pot ser un espai d'oportunitat implicar les universitats públiques i els equips investigadors en les actuacions de sostenibilitat urbana. Per això, el programa de recerca associat al PdB, que ha estat fins ara molt centrat en l'avaluació de les actuacions, podria estendre's per cobrir aspectes de caràcter més tècnic i propositiu.

D. Composició dels grups de treball del consell assessor

El present informe ha estat elaborat per acord del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona en la seva sessió plenària de 27 d'abril de 2022. El seu debat i aprovació ha tingut lloc en la sessió del 30 de maig de 2024.

Per a la seva elaboració, el Consell ha constituït en el seu si set grups de treball temàtics, cadascun dels quals ha estat coordinat per un investigador de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la UAB. L'informe complert elaborat per cada un d'aquests grups figura com annex al present document de síntesi.

La composició dels grups de treball ha estat la següent:

Àmbit	Membres del Consell Assessor	Coordinadors
1. Salut Pública	Carme Borrell	Ferran Muntane
2. Educació	Xavier Bonal	Sheila González
3. Drets socials, equitat de gènere i acció comunitària	Marc Andreu Andreu Domingo Marga León Zaida Muxi	Ernesto Morales
4. Habitatge	Toni López-Gay Juli Ponce Pere Serra Carme Trilla	Carles Donat
5. Ocupació, impuls econòmic i economia social	Ricard Espelt Oriol Estela Tamyko Yko	Carlos Delclòs
6. Espai públic i accessibilitat	Carles Llop Carme Miralles Andreu Ulied	Mar Esteve
7. Sostenibilitat ambiental i emergència climàtica	Isabelle Anguelovski Joan López Carles Riba Ana Romero	Joan Checa
Coordinació general	Oriol Nel·lo Ismael Blanco	Charlotte Fernández